

Nous intents per eliminar la paraula "català" d'una institució acadèmica valenciana

Qüestió de noms a la Universitat

¿Qui vol retirar el mot "català" dels estatuts de l'Institut de Filologia Valenciana? EL TEMPS ha descobert que darrere d'aquesta modificació hi ha un intent institucional perquè l'Institut siga l'òrgan rector de la llengua al País Valencià; a canvi d'obviar a totes les referències a la unitat del català.

És un document intern. Va signat pel director del departament de Filologia Catalana de la Universitat de València, Manuel Pérez Saldana, i el seu destinatari és el rector de la Universitat, Ramon Lapiedra. El seu contingut és, com a mínim, inquietant. Títol: Reformulacions dels articles 2.1 i 2.2 del reglament de l'Institut Interuniversitari de Filologia Valenciana.

El primer punt és representatiu: Article 2.1. "On diu: 'El camp d'estudi de l'Institut de Filologia Valenciana abraçarà, de manera general, la llengua i literatura catalanes i, particularment, les varietats pròpies dels valencians'. Ha de dir: 'L'objectiu bàsic de l'Institut de Filologia Valenciana és l'estudi del valencià, del diasistema lingüístic en el qual s'inclou i de la seua literatura'". ¿Quin sentit té aquest canvi? ¿Per què una institució com l'Institut de Filologia Valenciana (IFV) vol suprimir dels seus estatuts el terme "català"? La resposta exigeix donar algunes explicacions prèvies.

UN INSTITUT QUE POT SER ÚTIL

L'Institut de Filologia Valenciana va ser una creació del filòleg Sanchis Guarner, en aquell moment professor a la Universitat de València, i des del primer moment va tenir una vocació ben clara: superar l'àmbit universitari en què es va crear per arribar a altres institucions i assessorar-les, ajudar, en definitiva a la normativització del català. La mort de Franco i la redacció dels estatuts de la Universitat de València obligaren l'Institut a adaptar-se a les noves normes, però ja en aquells moments s'havia creat la Universitat d'Alacant. L'IFV va decidir aleshores donar el gran salt i convertir-se en un institut interuniversitari que recollira les idees i els treballs de les dues universitats, i l'aparició posterior de la Jaume I a Castelló amplià aquest camp. Mort Sanchis Guarner, va ser Joan Fuster el president i, després del

Manuel Pérez Saldana, a la dreta, signant del polèmic document.

RAFA GIL

seu traspàs, el cap del departament de filologia catalana, Antoni Ferrando, en va ocupar la presidència, càrrec que encara té.

Amb les tres universitats, l'Institut havia pogut concloure per fi un text legal, uns estatuts, que li donaren més operativitat. Aquests estatuts, però, esperen fa més d'un any el reconeixement de la Generalitat. Aquesta espera impedeix que l'IFV tinga una personalitat jurídica i provoca una certa inactivitat. ¿Per què, doncs, abans de ser aprovats ja hi ha un intent de canviar-ne la redacció? ¿D'on prové aquest intent? La resposta, la dona el mateix Pérez Saldana: "Aquest document no és més que una primera idea per a un canvi. El text, de fet, no reflecteix més que les idees de la Conselleria". ¿La Conselleria? ¿Quin és

el paper de la Conselleria, de Cultura és clar, en aquesta modificació d'uns estatuts d'una entitat en principi autònoma?

L'últim paràgraf del document a què EL TEMPS ha tingut accés és eloqüent: "L'Institut de Filologia Valenciana serà, per tant, l'únic organisme de les universitats valencianes que assessorarà i dictaminarà en matèria de normativització lingüística per al conjunt de la Comunitat Autònoma Valenciana". La maniobra és senzilla. La Conselleria ha demanat a l'Institut que esborre qualsevol rastre de la paraula "català" als seus estatuts. A canvi d'aquesta concessió, l'Institut ompliria un buit legal encara pendent al País Valencià: es convertiria en la institució que vetllaria per l'ús correcte i adequat de la llengua en tots els àmbits públics. Ocuparia el paper

que al Principat fa l'Institut d'Estudis Catalans i a les Illes la Universitat de les Illes Balears, però, al contrari que en aquests dos casos, no s'encarregaria del català sinó del "valencià", sense cap referència concreta a la unitat del català. El segon canvi proposat al document firmat pel professor Pérez Saldaña és també molt indicatiu: "on diu: 'L'Institut tindrà com a finalitats principals: La investigació sobre la realitat i la problemàtica de la llengua i la literatura catalanes', haurà de dir: 'L'Institut tindrà com a finalitats principals: La investigació sobre la realitat i la problemàtica de la llengua i la literatura pròpia dels

ments de català de les universitats d'Alacant i València (la Jaume I encara no en té). Aquest consentiment encara no s'ha produït.

EL TEMPS ha volgut, en qualsevol cas, polsar l'opinió d'algunes personalitats al voltant d'aquest polèmic projecte amb un resultat ben contundent: tots els enquestats consideren la modificació perillosa i innecessària. Pel periodista i polític Vicent Ventura: "Aquest canvi seria una repetició del gran error comès en l'Estatut d'Autonomia i donaria encara més possibilitats als tribunals per a eliminar la denominació "català", que garanteix una unitat. No es-

que no tenen cap problema a dir que parlen la mateixa llengua, el neerlandès o, el més sagnant del serbocroat parlat per serbis, bosnis i croats que lluiten entre ells sense fer cap comentari sobre una unitat lingüística que assumeixen i un nom que tots utilitzen, ací volem anar enrere i crear divisions: això és involucionisme i significa la victòria d'una posició retrògrada".

Escriptors i editors opinaven de manera semblant; Jaume Pérez Montaner, com a vice-president de l'Associació d'Escriptors en Llengua Catalana, es manifestava "totalment en contra d'una mesura que pot ser perillosa. És una amenaça per a la unitat

Arcadi Garcia, Perez Montaner (dalt) i Vicent Ventura i Rosa Serrano (baix) estan totalment en contra de les modificacions proposades, d'eliminar, en definitiva, les referències al català dels estatuts de l'IFV.

RAFA GIL

valencians". De nou, el record de l'Estatut d'Autonomia és inevitable, termes inconcrets i vagorosos substitueixen la claredat científica d'un sol mot que ja sembla tabú per a les institucions valencianes: "català". ¿Ho serà també per a les universitats valencianes, les úniques institucions que, fins ara, no han tingut cap límit a l'hora de defensar aquesta denominació, única que garanteix la unitat lingüística, tot i acceptar també la més popular de "valencià"?

És encara massa prompte per saber-ho. EL TEMPS ha pogut saber que Jesús Huguet, director general de Política Lingüística, és l'encarregat de realitzar aquesta negociació per part de la Conselleria. El possible acord ha de tenir necessàriament el consentiment del rector i dels departa-

tic en contra d'utilitzar el mot "valencià" però no de manera exclusiva i, sobretot, sempre amb una clara referència al català com a llengua a la qual pertany. Crec que el redactat actual dels estatuts és molt correcte i que el canvi és una animalada".

En el mateix sentit s'expressà el president de la Fundació Ausiàs March, i membre de l'Institut d'Estudis Catalans, Arcadi Garcia: "Jo no llevaria la referència a la llengua catalana. S'haurien de fer compatibles els dos termes, "valencià" i "català", però no s'ha de tenir por d'utilitzar el nom científic juntament amb el nom popular". Pel jurista Enric Solà: "Fer aquesta regressió és totalment delirant. En un moment en què a Europa s'homogenitzen els termes, com el cas d'holandesos i flamencs,

de la llengua no reconèixer-la de manera clara". Rosa Serrano, presidenta de l'Associació d'Editors del País Valencià, anava un poc més enllà: "Em sembla una maniobra molt subtil i gens clara. No crec que siga útil fer concessions, perquè s'han pagat preus molt alts per les que ja s'han fet. Crec que la Universitat s'ha de mantenir ferma en una qüestió com aquesta purament científica i mantenir el nom de 'català'".

Malgrat el secret amb què es mantenen les negociacions, la polèmica ja s'ha alçat. Una prova més de la fràgil identitat que ha definit l'Estatut d'Autonomia dels valencians.

Jordi Sebastià